

Uddrag fra selvbiografien: 'The Interesting Narrative of the Life of Olaudah Equiano, Or Gustavus Vassa, The African' udgivet i London i 1789.

Introduktion:

I midten af 1750'erne blev Olaudah Equiano som ca. 11-årig taget til fange sammen med sin søster i det, der i dag er det sydøstlige Nigeria. Han blev slavegjort og efterfølgende købt af 2 engelske kaptajner, der først sejlede ham til Barbados og kom senere til USA. I 1766 købte Equiano sig fri af slaveri og slog sig senere ned i England, hvor han blev aktiv i abolitionistbevægelsen (anti-slaveribevægelsen) I 1789 udgav han en selvbiografi, der blev kendt og udbredt i samtiden. Equianos selvbiografi er en såkaldt 'slavenarrativ' som betyder at man beskriver sine oplevelser med slavegørelse og hvordan man er kommet fri af slaveriet. I det følgende uddrag fra Equianos selvbiografi kan I læse om hans tidlige liv i Afrika, hvordan han blev taget til fange og slavegjort.

De fleste historikere er enige om at man skal fortolke Equianos narrativ som en del af kampen for at afskaffe slaveriet fordi han ved at nedskrive sine erindringer kunne være en 'ægte' stemme, der selv bevidnede slaveriets grusomheder.

I de senere år er der opstået en debat om hvor Equiano blev født fordi historikeren Vincent Carretta har fundet Equianos navn på mønstringslister (fortegnelse over søfolk på et skib), hvor det fremgår at han blev døbt i USA og derfor måske også født i USA? Der er dog flere historikere, der mener at Equianos beskrivelser af afrikanske samfundsforhold er så detaljerede at de næppe kan stamme fra en viden han har fået fra andre.

1 Kapitel 1, s. 1

2 Jeg mener at der er få begivenheder i mit liv, som mange ikke har oplevet (..) og hvis jeg opfattede
3 mig selv som europæer, ville jeg nok sige at mine lidelser var store, men når jeg sammenligner min
4 skæbne med mine landsmænd, så regner jeg mig selv som yderst heldig.

5 (..)

6 Jeg er ikke så dum, at jeg regner med at min historie gør mig udødelig eller jeg får et litterært
7 gennembrud, men jeg håber at min historie kan tilfredsstille de mange venner der har efterspurgt
8 den eller at den kan skabe interesse for humanismen, så ville mine mål med min historie være
9 nået.

10 (..)

11 Den del af Afrika, hvor slavehandlen foregår, kaldes Guinea og strækker sig 3400 miles fra Senegal
12 til Angola og huser mange forskellige kongeriger. Det mægtigste kongerige er Benin, både hvad
13 angår rigdom, dyrkning af jorden, kongens magt og antallet af krigere. (..) Dette kongerige er
14 inddelt i mange provinser og i en af de mest afsides og frugtbare dale, kaldet Eboe, blev jeg født i
15 1745. Afstanden til hovedstaden og kysten må have været ret lang fordi jeg havde aldrig hørt om
16 hvide folk eller europæere eller hørt om havet før.

17 Det var høvdinge eller ældre der stod for den daglige ledelse. (..) Min far var en af de ældste eller
18 høvding og havde en 'Embrenché' status blandt beboerne. Denne status viser sig bl.a. ved at
19 personen får skåret streger i pandehuden ned mod øjenbrynene. (..) De fleste dommere og
20 senatorer havde sådanne mærker og det havde min far også. Jeg havde set hvordan én af mine

21 brødre havde fået skåret mærkerne og jeg skulle også have lavet dem. Dem der var 'Embrenché'
22 eller høvdinge, afgjorde stridigheder og straffede forbrydelser i en form for forsamling. Møderne i
23 forsamlingen var korte og baseret på hævn. Jeg kan huske at en mand engang var anklaget for at
24 have kidnappet en dreng og selvom manden var søn af en høvding eller senator blev han dømt til
25 at betale med en mande- eller kvindeslave som erstatning. Utroskab blev derimod nogle gange
26 straffet med slaveri eller død. (..)

27

28 s.4

29 Da vi lever meget enkelt, er vores luksusvarer få og vi lever meget renligt. Klædedragten for begge
30 køn er næsten den samme. Generelt består den af et stort stykke calico stof (ubleget bomuld) eller
31 muslin (vævet bomuld) som er svøbt om kroppen. (..) Stoffet er ofte farvet blå, som er vores
32 foretrukne farve. Farven er et udtræk fra et bærrød og er lysere og mere tydelig end den jeg har set i
33 Europa. Derudover så bærer højtstående kvinder på en elegant måde guldsmykker på deres arme
34 og ben.

35 Når kvinderne ikke arbejder med at dyrke jorden, så væver og spinder de bomuld, som farves og
36 laves til tøj. De laver også keramik, som vi har mange typer af. (..)

37

38 *Equiano nævner herefter af de spiser kød fra følgende dyr: Køer, geder og fjerkræ.*

39

40 Vores grøntsager består af plantains, aedas, yams, bønner og majs. Familiens overhoved spiser
41 som regel alene. Hans koner og slaver har også egne borde. Før vi spiser, så vasker vi vores
42 hænder; vores renlighed er nogle gange ekstrem (..) Efter håndvask udføres 'libation' som foregår
43 ved at hælde en lille del af maden ud et bestemt sted til de afdødes ånder, for at beskytte dem
44 mod ondskab. Vi er ikke vant til alkohol og vores foretrukne drik er palmevin. (..)

45 Vores mest udbredte luksusvare er parfume. Én slags kommer fra et træ med en skøn duft. En
46 anden kommer fra en slags jord, der udsender en kraftfuld duft når det kastes på et bål. Træet
47 males til pulver som blandes med palmeolie, og både mænd og kvinder bruger det som parfume.

48

49 I vores bygninger fokuserer vi på bekvemmelighed fremfor udsmykning. Hvert familieoverhoved
50 har et firkantet stykke jord, som er omkranset af et hegn eller en lille mur lavet af hærdet rød jord,
51 som bliver hårdt som mursten når det tørrer. Indenfor dette område er der huse til overhovedets
52 familie og slaver. (..) I midten er hovedhuset, som udelukkende bruges af familieoverhovedet. I
53 dette hus er der 2 afdelinger; 1 hvor han tilbringer dagen med familien og 1 hvor han mødes med
54 venner. Udover dette hus, har han et hus, hvor han sover med sine drengebørn. Og på hver side af
55 dette hus er der huse til hans koner, som også har bestemte huse der enten bruges til overnatning
56 eller til daglige aktiviteter. Slaverne og deres familiers beboelsesområder er spredt ud over resten
57 af indhegningen. Husene har ikke etager; de er altid bygget af træ (..) og fint pudset indenfor og
58 udenfor. Taget er stråttækt. (..) væggene og gulvene er dækkede af måtter. Vores senge er hævet
59 et stykke over gulvet på en platform, hvor der ligger skind og nogle bløde grene fra et træ der
60 kaldes Plaintain. Vi sover med vores calico eller muslin stof over os – det samme som vi har på om
61 dagen. De typiske stole er træstammer; men vi har også bænke der er parfumerede for at
62 imødekomme fremmede. (..)

63 s.7.

64 I vores type samfund har vi ikke brug for penge, men vi har en slags mønter, der er lavet lidt som
65 et anker, men jeg husker ikke deres værdi. (..)

66

67 Vi har også markeder, som jeg tit har besøgt med min mor. Nogle gange er der kommet disse
68 mahogni-farvede mænd, som vi kalder Oye-Eboe (ord for hvid mand), som betyder røde mænd
69 der bor langt væk. Generelt så medbringer de geværer, krudt, hatte, perler og tørret fisk. (..) de
70 bytter disse varer med os for duftende træ og jord og det salt vi producerer fra træ aske. De
71 transporterer altid slaver gennem vores område (..)

72 Nogle gange solgte vi slaver til dem, men det var kun krigsfanger, eller nogle af dem fra vores eget
73 område der var blevet straffet for kidnapning eller utroskab eller en anden lovovertrædelse der
74 blev opfattet som uacceptabel.

75

76 Landbrug er vores hovederhverv og alle, både kvinder og børn er beskæftiget. På denne måde
77 lærer alle at arbejde fra en tidlig alder. Alle bidrager til det fælles bedste, vi kender ikke til
78 ledighed og vi har ikke tiggere. (..)

79

80 Fordelene ved denne levemåde er tydelige. De vestindiske plantageejere foretrækker slaverne fra
81 Benin fremfor andre slaver fordi de er så stærke, intelligente, ærlige og målrettede. De er også
82 altid i godt humør og det gode humør og venlighed er 2 af de vigtigste karakteristika for vores
83 befolkning.

84 (..)

85 Vores landbrugsjord ligger ofte langt fra landsbyen og det er her, at der kan opstå kampe med
86 andre befolkningsgrupper og derfor bærer alle våben, når de går ud for at arbejde. Fra sådanne
87 kampe kan jeg huske at de forskellige områder kæmper om at tage fanger eller bytte. Måske bliver
88 folk tilskyndet til disse kampe af de folk der tilbyder europæiske varer. Dette er den mest
89 udbredte måde af skaffe sig slaver på, sammen med kidnapning. Når en handelsmand ønsker
90 slaver, så kontakter han en høvding og frister høvdingen med varer. (..) Jeg var engang vidne til en
91 kamp. Som sædvanlig havde vi arbejdet hele dagen, da vores folk pludselig blev angrebet. Jeg
92 klatrede op i et træ og overværede kampen. Der var mange kvinder og mænd på begge sider og
93 min mor deltog også, bevæbnet med et sværd. Efter at have kæmpet hårdt i lang tid, med mange
94 dræbte, så vandt vores folk og tog fjendens høvding til fange. (..) De krigsfanger som ikke blev
95 solgt, holdt vi som slaver; men forholdene for disse slaver var meget forskellige fra slaverne i
96 Vestindien. Hos os arbejdede slaverne ikke mere end andre medlemmer af gruppen, end ikke
97 mere end slaveeieren. Deres mad, tøj og beboelse var næsten den samme. (..) Nogle af disse
98 slaver havde endda slaver under sig, som deres ejendom og til deres eget brug.

99

100 **Kapitel 2:**

101

102 s. 15.

103 Min far havde, udover mange slaver, en stor familie, hvor 7 børn voksede op, inklusiv mig selv og
104 en søster, som var den eneste datter. Jeg var den yngste og derfor min mors yndlingsbarn og var
105 altid sammen med hende. (..) Allerede fra barnsben blev jeg trænet i krigsførelse og mine daglige
106 aktiviteter var bl.a. spydkast og skydning. På denne måde voksede jeg op, og da jeg var omkring 11
107 endte min glæde på følgende måde:

108 Når de voksne arbejdede på markerne, samlede børnene sig i et af husenes indhegnede områder
109 for at lege. Typisk, så klatrede nogle af os op i et træ for at spejde efter mulige kidnappere, fordi
110 de ofte brugte vores forældres fravær til at angribe og fange så mange af os, som de kunne.

111

112 s. 16, l.3.

113 En dag, da alle som sædvanlig var ude og arbejde, var kun min søster og jeg alene tilbage for at
114 passe huset, kravlede 2 mænd og 1 kvinde over vores mur og fangede hurtigt os begge og før vi
115 nåede at skrigе eller gøre modstand, havde de kneblet os og taget os med til den nærmeste skov.
116 Her bandt de vores hænder og bar os så langt væk de kunne indtil det blev aften. Da vi kom til et
117 lille hus, stoppede bortførerne for at drikke og blive der natten over. Vi fik bundet vores hænder
118 op, men kunne ikke spise, vi var udmattede af træthed og sorg, og den eneste lettelse var søvnen,
119 der også lettede tanken om vores uheldige skæbne for en stund.

120 Den næste morgen forlod vi huset og rejste hele dagen. I lang tid gik vi i skoven, men på et
121 tidspunkt kom vi til en vej jeg mente, jeg kendte. (..) Da vi havde gået lidt, så jeg nogle folk et
122 stykke væk og begyndte at råbe efter hjælp, men mine råb havde ingen anden betydning end at
123 jeg blev bundet mere fast, kneblet og puttet i en stor sæk. (..)

124 Den næste dag viste sig at blive endnu mere sorgfuld fordi min søster og jeg blev adskilt, mens vi
125 holdt hinandens arme. Vores forsøg på at blive sammen var forgæves, hun blev revet væk fra mig,
126 mens jeg selv var efterladt i en ubeskrivelig tilstand. Jeg græd og sørgede i flere dage, og spiste
127 ikke andet end det de tvang ind i min mund. Til sidst, efter mange dages rejse, hvor jeg havde
128 skiftet ejer flere gange, kom jeg til en ejer i et meget rart land. Denne mand havde 2 koner og
129 nogle børn og de behandlede mig godt og gjorde meget for at jeg kunne finde mig til rette. (..)
130 Selvom jeg var mange dages rejse fra min fars hus, så talte disse folk det samme sprog som jeg. (..)

131

132 s.22-23.

133 Jeg blev lastet ombord på skibet (..) og troede nu at jeg var kommet til en verden med dårlige
134 ånder, der ville dræbe mig. (..)

135 Jeg kiggede rundt på skibet, og så den store kogende gryde, samt de mange slavegjorte i kæder
136 med sorg og modløshed i ansigterne, da tvivlede jeg ikke længere på min skæbne. Jeg ønskede nu
137 at døden, som den sidste ven ville hjælpe mig, men til min sorg tilbød 2 hvide mænd mig mad, og
138 da jeg nægtede at spise, holdt en af dem mine hænder fast og bandt mine fødder, mens den
139 anden piskede mig brutalt. Jeg frygtede døden fordi jeg aldrig havde set så meget brutalitet.

140

141 Da skibet til sidst var fyldt (..) blev vi alle placeret under dækket, så vi ikke kunne se hvordan de
142 navigerede skibet. (..) Skibet var så fyldt, så man næsten ikke kunne vende sig. Denne elendige
143 situation blev forværret af kæderne og afføringsbeholdere som børnene faldt i og næsten blev
144 kvalt i. Kvindernes skrig og sukkende fra de døende var et helt ubegribeligt skrækscenarie.

145 (..)

146 Jeg så nu ikke nogen muligheder for at vende tilbage til mit eget land. (..) Jeg håbede endda at
147 komme tilbage til mit tidligere slaveri fremfor at fortsætte mit nuværende liv, som var fyldt med
148 alle mulige frygtelige ting. (..) På denne måde fortsatte vores hårde liv – et hårdt liv, som er
149 forbundet til denne forbandede handel (transatlantiske slaveri).

Oversættelse: NNP